

Звіт
за результатами онлайн-опитування здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників
щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в СумДПУ імені А.С. Макаренка

Відповідно до календаря моніторингових заходів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка на 2024-2025 навчальний рік з 13 по 22 листопада 2024 року було проведено анкетування здобувачів першого, другого рівня вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. Аналіз результатів опитування допоможе об'єктивно оцінити ситуацію, яка склалася, а також зрозуміти ключові виклики, які постали перед студентами й викладачами, з виокремленням сильних і слабких сторін, що сприятимуть покращенню організації освітнього процесу в Університеті.

Опитування у формі анкетування проводилось анонімно з використанням Google-форм. Анкети містили 12 запитань закритої форми та 2 питання відкритої форми як для здобувачів, так і для науково-педагогічних працівників. Зміст анкет затверджено наказом №426 СумДПУ імені А.С. Макаренка від 23.09.2024 року.

Кількість респондентів, що взяли участь в анкетуванні – 282 особи, з них: здобувачі освітнього рівня Бакалавр – 178 особи (63% від загальної кількості опитуваних), здобувачі освітнього рівня Магістр – 56 осіб (19,8% від загальної кількості опитуваних) та науково-педагогічних працівників – 48 осіб (17%). Найбільший відсоток (49,1%) охоплених опитуванням осіб - це здобувачі, що навчаються в Навчально-науковому інституті педагогіки і психології, а найменший відсоток охоплених – серед здобувачів освіти, що навчаються на факультеті слов'янської та іноземної філології (2,6% від загальної кількості опитаних здобувачів освіти). Серед науково-педагогічних працівників зберігається аналогічний розподіл охоплення: найбільший – серед викладачів Навчально-наукового інституту педагогіки і психології (29,2% від загальної кількості опитаних науково-педагогічних працівників), найменший – серед викладачів факультету слов'янської та іноземної філології (2,1% від загальної кількості).

Результати опитування показали, що переважна більшість здобувачів освіти здійснює навчання, перебуваючи в межах Сумської області - 45,7 % опитаних здобувачів, трохи більше третини (38,5%) – у межах міста Суми. При цьому значна частина викладачів (85,4%) також здійснюють свої професійні обов'язки в межах міста. Майже однаковий відсоток здобувачів та науково-педагогічних працівників перебувають на даний час за межами області (10,7% -

здобувачів та 8,3% - науково-педагогічних працівників) чи за кордоном (відповідно 5,1% та 6,3%). Отже, в основному здобувачі вищої освіти перебувають у межах Сумської області, а науково-педагогічні працівники – в межах міста Суми.

Серед основних, найбільш значущих викликів, що постали перед здобувачами та науково-педагогічними працівниками можна виокремити наступні (Таблиця 1.):

Таблиця 1.

Здобувачі освіти	Науково-педагогічні працівники
– відсутність світла (84,2%);	– тривалі та часті повітряні тривоги (83,3%);
– відсутність інтернету (82,1%);	– відсутність інтернету (60,4%);
– тривалі та часті повітряні тривоги (78,2%);	– відсутність світла (58,3%);
– емоційне вигорання (43,6%);	– емоційне вигорання (43,8%);
– відсутність безпечних умов під час проведення онлайн занять (31,2%).	– відсутність безпечних умов під час проведення онлайн занять (41,7%).

При цьому для здобувачів освіти на перший план виходять виклики, пов'язані з відсутністю світла та інтернету, а для науково-педагогічних працівників - пов'язані з частими та тривалими повітряними тривогами. До того ж можна виокремити виклики, що є суттєвими для здобувачів та науково-педагогічних працівників, але відрізняються для цих груп. Так, здобувачі вказали на нестачу знань щодо стабілізації психологічного стану (10,3%) та нерегулярність комунікації з викладачем (7,3%). Для викладачів, на відміну від здобувачів, актуальним викликом залишається також планування дня з урахуванням розкладу занять та безпекових ситуацій (на це вказало 39,6% опитаних викладачів).

Зважаючи на існуючі проблеми, а також досвід дистанційної форми навчання, переважна більшість здобувачів та науково-педагогічних працівників виступають за поєднання синхронної та асинхронної форм навчання при проведенні занять (відповідно на це вказало 56% здобувачів та 62,5% викладачів). До того ж майже п'ята частина опитаних студентів вказали на певні труднощі у взаємодії з викладачем саме під час дистанційної форми навчання (19,2%), які у більшості пов'язані з негнучкими термінами виконання робіт та складністю комунікації, зокрема відсутність пояснень до виконання робіт. Але при цьому 69,7% опитаних здобувачів зазначили, що викладачі були поблажливими у разі невиконання у визначений термін завдань через непоборні

об'єктивні обставини. Однак майже всі науково-педагогічні працівники (97,9%) зазначили про готовність з розумінням ставитися до студентів у разі невиконання ними завдань у визначені терміни через непоборні об'єктивні обставини.

Варто зазначити, що у більшій частині викладачів (56,3%) інколи виникали труднощі при підготовці до занять в сучасних умовах, зокрема через поганий інтернет, відсутність світла, недоступність Moodle у вечірній час та нестабільною роботою сайту університету. Також більше половини (52,1%) педагогічних працівників вказали на періодичність труднощів при проведенні занять, пов'язані з поганим інтернетом, тривалими повітряними тривогами та відсутністю світла. Таким чином, труднощі у здобувачів освіти при проведенні дистанційної форми навчання пов'язані з комунікацією з викладачами, а труднощі педагогічних працівників – з технічними умовами проведення занять.

Більша частина викладачів (89,6%) зазначили, що здійснюють постійно психолого-емоційну підтримку студентів, які відвідують заняття. Однак під час занять цю підтримку відчують лише 62% опитаних здобувачів.

Для покращення психоемоційного стану здобувачів та науково-педагогічних працівників психологічною службою Університету постійно проводяться різноманітні заходи. Однак ці заняття відвідує тільки половина здобувачів (на це вказало 51,3% опитаних здобувачів) та третина науково-педагогічних працівників (31,3%).

На момент проходження опитування організацію освітнього процесу в університеті більше половини здобувачів та науково-педагогічних працівників в основному оцінили на «добре» (54,3 % опитаних здобувачів та 58,3 % опитаних викладачів). На «відмінно» відповідно оцінили 32,5 % здобувачів та 39,6 % викладачів.

Здобувачі під час опитування зазначили, що потребують допомоги університету стосовно:

- психологічної підтримки;
- оформлення контрольних, практичних, рефератів;
- організаційних моментів проведення екзаменів.

Науково-педагогічні працівники зазначили наступні проблемні питання:

- не вчасне виконання студентами завдань, що викликані відсутністю світла, інтернету тощо;
- удосконалення електронних журналів;
- збільшення об'ємів серверів та режим 24/7 для мудлу та розкладу;
- приведення контрактних вимог в розумні межі;
- створення відео інструкції з оформлення курсів у Moodle, ведення електронного журналу, заповнення індивідуальних планів.

Серед побажань та пропозицій щодо удосконалення організації освітнього процесу в період воєнного стану здобувачі зазначили наступні:

- акцентувати увагу на знаннях та комунікаціях, менше акцентів на формальності;
- знімати обмеження по часу для здачі робіт при відключеннях світла, давати більший термін для виконання завдань;
- проводити більше навчальних тематичних семінарів;
- забезпечити повний доступ до всіх освітніх ресурсів, цифрових підручників, методичних матеріалів, вебінарів і записів лекцій;
- проводити заходи, присвячені культурі, історії та сучасним героям України;
- залучити здобувачів та викладачів у заходах психологічної служби щодо покращення психолого-емоційного стану;
- переносити заняття на інші дні, а не скасувати їх.

Науково-педагогічні працівники додали наступні побажання:

- зробити гнучкими вимоги, що ставляться до викладачів;
- послабити вимоги щодо наукової роботи;
- оптимізувати електронну бібліотеку підручників і навчальних посібників (або окремих розділів цих видань).

Після проведеного аналізу відповідей фахівців ЦЗЯВО рекомендують наступне:

- 1) адміністрації університету та директорам/деканам навчально-наукових інститутів/факультетів ознайомити з результатами анкетування щодо викликів в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в СумДПУ імені А.С.Макаренка якомога ширше коло внутрішніх стейкхолдерів з метою інформування про такий вид опитування; при організації освітнього процесу взяти до уваги пропозиції, надані здобувачами та науково-педагогічними працівниками.
- 2) заступникам директорів/деканів навчально-наукових інститутів / факультетів з виховної роботи разом із студентським самоврядуванням рекламувати заходи психологічної служби щодо покращення психоемоційного стану та залучати здобувачів та науково-педагогічних працівників до участі в них;
- 3) психологічній службі при відповідних запитах організувати надання індивідуальної психологічної допомоги здобувачам та викладачам щодо покращення психоемоційного стану;
- 4) науково-педагогічним працівникам гнучко підходити при встановленні термінів виконання робіт здобувачами під час планових відключень світла; покращити комунікацію зі студентами; під час

організації освітнього процесу врахувати пропозиції, надані здобувачами.

Начальник ЦЗЯВО

Handwritten signature of Oksana Odintsova in blue ink, consisting of a stylized 'O' and 'D' followed by a checkmark-like flourish, positioned above a horizontal line.

Оксана Одінцова

Фахівець ЦЗЯВО

Handwritten signature of Olena Mychkin in blue ink, consisting of a stylized 'M' and 'C' followed by a flourish, positioned above a horizontal line.

Олена Мичкіна